

Plača vsak četrtek in
v soboto poštino vred ali
v Mariboru a pošiljanjem
ga doma za celo leto 12 din.,
pošta leta 7 din., četrt leta
3 din. Izven Jugoslavije
20 din. Naročnina se pošlje
na upravnništvo „Sloven-
skega Gospodarja“ v Ma-
ribor, Koroska cesta 5.
Plača se dopolnila do odpo-
sa. Naročnina se plačuje
v naprej.
Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo: Koroska cesta
št. 5. Rokopisi se ne vr-
tnjo. Upravištvu sprej-
ma naročnino, inserate in
reklamacije.
Cene inseratov po dogo-
voru. Za večkratne oglaš-
be primeren popust. Nepril-
ne reklamacije so pošiljne
proste.
Čekovni račun pošnega
urada Ljubljane št. 10.603.
Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

24. številka.

Maribor, dne 15. junija 1933.

58. letnik.

Katoliški shod v Nazarju.

V nedeljo, 11. junija se je na prijaznem hričku Nazarje v Sav. dolini zbrala ogromna množica, ki je sledila pozivu naše katoliške organizacije. Več tisoče mož, žen, mladeničev in deklet iz vseh krajev gornje-grajske, šaleške in brasl. dekanije je prihitelo na katoliški shod, da pred svetom izpove svoje katoliško prepričanje ter se obenem prenove in utrdi v katoliških načelih ter se navduši za njihovo izvrševanje.

Nazarje se je za sprejem obiskovalcev katoliškega shoda odločilo v praznično obleko. Cerkev in prostor pred cerkvijo je bil bogato in lepo okinčan. Na robu hrička je stal velik križ, ki se je na predvečer svetiljal v sijaju električnih luči, žareče iz velikega broja električnih žarnic. Daleč na okoli je segal njegov mogočni sijaj ter napovedoval pomen jutrajšnjega dne. Po sosednjih hribih in gorah je vzplamtelo veliko število kresov, sijaju luči pa se je pridružil grom topičev — kot glasnik slavja sledečega dne. Tudi Mozirje se je pripravilo za sprejem gostov iz sosednjih krajev, zlasti v Libiji so bili postavljeni mlaji in slavaloki, pri katerih je v nedeljo okoliški župan Strucelj pozdravil došle obiskovalce katoliškega shoda.

Shod se je začel v nedeljo ob deveti uri. Veliki prostor pred cerkvijo je bil napolnjen večtisočere množice. Pogled na to ogromno množico, zlasti na zelo veliko število mož in mladeničev je bil nadvse razveseljav. — Kdor je pogledal te vrste, se je uveril, da ima katoliška misel v Savinjski in Šaleški dolini obilo navdušenih pristašev in požrtvovalnih bojevnikov.

Na prostoru pred cerkvijo je bilo cerkveno opravilo, ki ga je opravil kapiteljski vikar mariborske škofije, mil. gospod stolni prošt dr. Matek. G. kapiteljski vikar je najprej imel danu primerno pridigo in potem slovesno sv. mašo.

Po cerkvenem opravilu se je začelo zborovanje, ki ga je v imenu pripravljalnega odbora otvoril gospod rečiški župnik Požar. Za predsednika katoliškemu shodu je bil izbran posestnik in kovaški mojster Močnik iz Mozirja, za podpredsednika župan Steblovnik iz Smartna na Paki, za zapisničarja pa p. Marijofil Holeček. Katoliški shod je pozdravil gospod ljubljanski škof Jeglič z naslednjim brzjavom: „Pozdrav in blagoslov vsem udeležencem katoliškega shoda. Le na nogo v boj za svete naše pravice, posebno za pravice staršev pri vzgoji njihovih otrok.“

Brzjavni pozdrav škofa Jegliča je bil sprejet z navdušenim odobravanjem. Po pozdravnih besedah župana Blekača, ki je govoril v imenu županov in odborov in p. Marijofila kot zastopnika katoliških organizacij je povzel besedo urednik Smodej, ki je govoril o katoličanstvu in javnosti. Dosedaj, tako je izvajal govornik, se je premalo naglašalo načelo: katolik sem, premalo smo se tega zavedali, zato pa je v javnosti prišla na površje kriva vera, kakor da se mora katolicizem izgnati iz javnosti. Bodimo torej budni, ne zaspijmo, da ne prevlada v javnosti Kristus in njegovi cerkvi sovražen duh. Nasprotniki cerkve so otroci teme in o teh je božji Ustanovitelj cerkve rekel, da so zvitli. Svojih rogov ne pokažejo, marveč samo rozičke, s katerimi se zaletavajo v klerikalizem. Ne upajo se naravnost napasti katoliške vere, zato pa napadajo in psujejo klerikalizem, v resnici pa so nasprotniki katoliške cerkve in njenih načel. Ta načela zahtevajo, da ima vera opraviti tudi s politiko. Vera in politika sicer nista isto, treba ju je razločevati, toda ločiti se popolnoma ne data, saj ju tudi politični naši sovražniki ne ločijo, ker posegajo v področje vere, cerkve in šole. Bodimo torej ne napol katoliki, marveč celi katoliki, ter se kot taki uveljavimo tudi v javnosti in zlasti v politiki.

Poslanec dr. Hohnjec je govoril o drugi točki dnevnega reda: o katoliški šoli. Obrazložil in pojasnil je stališče, ki ga zavzemajo v šolskem vprašanju poedine stranke med Slovenci, zlasti demokratska, samostojna in socialdemokratska stranka. Izjave poslanca teh strank na zborih in zlasti v parlamentu dokazujejo, da omenjene stranke v tem velevažnem vprašanju v kojem gre za obstoj in propad katolištva in slovenstva med našim narodom, zavzemajo katolištvo in slovenstvo sovražno mesto. Slovensko ljudstvo se v obrambi svojih katoliških in narodnih svetinj more zanesti edino le na svojo krščansko organizacijo in na moč katoliških načel. S temi možmi na čelu bo naše ljudstvo v strnjenih vrstah šlo v boj za krščansko šolo. Ta boj nam ponuja svobodomiselci in liberalci v naši državi, ki korakajo po stopinjah francoskega frimasonstva in svobodomiselnosti. Mi tega boja ne želimo, ker bo povzročil še večjo neslogo in zmedo v naši že itak dovolj neurejeni in razruvani državi. Izjavljamo pa, da se tega boja ne bojimo, marveč ga bomo moško izvajali do konca. Kdor ljubi naš narod in njegove lepe svojine, kdor želi temu narodu obstanek in napredek, bo šel z nami v boj za krščansko šolo in za načelo katoliške mladinske vzgoje.

Jos. Pirč iz Ljubljane je tolmačil potrebo in načela katoliške mladinske organizacije. Njen namen je, dvigniti v mladem človeku duha, poplemeniti mu srce, utrditi mu voljo. Temu smotru, da se v človeku utrdi značaj, služi tudi telovadba, ki ni samo vežba telesa, marveč udi vežba duha in volje. Trajni je temelj, na katerega se opira naša organizacija: vera, narodnost in družabnost. Z načeli vere, katoliške vere, so prešinjena vsa naša društva; s tega temelja se ne premaknemo niti za las ne. Narodnost ni za nas samo prazna beseda, izgovorjena svečano med ženketom čašic vinca rujnega, temveč narodnost nam je vodilo za požrtvovalno delo med narodom. Družabnost gojiti med mladino in temu nagnjenju mladega človeka dati pravo smer, je nujno potrebno, ker je drugače nevarnost, da to lepo nagnjenje zavede mladega človeka na pota, ki so nevarna veri in pravosti. Gojimo vse panoge mladinske organizacije, med katerimi se dviga kot prva in najlepša Marijina družba.

Dr. Ogrizek je razpravljala o časopisju. Obžalovati je, da se tako velevažna in koristna iznajdba, kakor je tisk, izrablja za slabe, cerkvi in človeški družbi škodljive namene. Še bolj pa je obžalovati, da naše ljudstvo v svoji večini še ni izpregledalo ter ni uvidelo teh slabih nakan. Ljudstvo še ni dovolj podučeno in zato se da zapeljati od praznih besed in zvencev obljub za katerimi se skriva strankarska sebičnost in politično sleparstvo. Ako hočemo ljudstvo prav podučiti in razširiti med njim pravo in resnično znanje, je treba med njim razširiti dobro, krščansko časopisje. Marsikateri krivi nazori in predsodki bi izginili, razredni boj, ki škodi poedinim stanovom in celemu narodu, bi se omilil, široke mase bi krenile na pot praktičnega krščanstva, ako bi se med širokimi masami naroda udomačilo dobro krščansko časopisje. Borimo se torej zoper vse sovražnike in zastrupljevalce naroda z modernim orožjem: z dobrim tiskom!

Ko je poslanec Pušenjak na koncu izpregovoril nekaj spodbudnih besed udeležencem velevažnega zborovanja, je predsednik ob enih popoldne zaključil katoliški shod. Naj bi ta shod rodil obilne sadove v Savinjski in Šaleški dolini! Navdušenje, ki je vladalo na njem nam je jamstvo za to.

Pred začetkom katoliškega shoda ob osmi uri zjutraj je bilo posvetovanje delegatov katoliških organizacij. Predsedoval je poslanec dr. Hohnjec, poročali so pa p. Marijofil Holeček, župnik Krošelj, kaplana Kljun in Avšič. Soglasno so bile sprejete stavljenе resolucije, v katerih se poudarja: v vseh krščanskih organizacijah naj se polaga važnost na verski moment. — Tretjemu redu sv. Frančiška naj se v svrhu poglobitve družin v krščanskem duhu posveča večja skrb in pozornost. S tiskom in živo besedo naj se naglašava važnost praktičnega krščanstva tudi za časno dobrobit. Oster protest proti nameravanemu ukinjenju poduka v kršč. nauku in verskih vaj v ljudskih, strokovnih in srednjih šolah. Zahteva, da verski pouk v omenjenih šolah vršijo edino le kateheti, za to pooblaščenici od cerkvenih predstojnikov. Poziv, da se čimprej ustanovi katoliška šolska družba s podružnicami po posameznih župnijah. Dolžnost katoličanov je, da s svojimi duhovnimi voditelji na čelu zastavijo vse svoje moči in da postavnim potom priborijo našemu katoliškemu narodu versko šolo. Nujno se priporoča, da v župnijah ustanovijo, odnosno poživijo Marijine družbe za vse stanove obojega spola, Marijini vrtci za neodraslo mladino, izobraževalna društva s potrebnimi mladinskimi podzvezami in odseki in da se orlovska organizacija razširi po vsej Sloveniji. Katoliška javnost se poziva, da poskrbi za ustanovitev močnega tiskovnega sklada. Priporoča se po raznih krajih nazorno prirejene razstave dobrega tiska. Naj se pospeši celotna izdaja sv. pisma, ki bi bila primerna za ljudstvo. Oskrbi se naj šolski molitvenik, ki bi bil obvezen za vse slovenske škofije. Priporoča se Družba sv. Mohorja ter izraža želja, da ta družba pospeši izdajo „Življenja svetnikov“. Pozivajo se katoliški Slovenci, da dosledno odklanjajo protiverski tisk ter da na vso moč podpirajo, širijo in pospešujejo katoliško časopisje.

Počitnice na ljudski šoli.

Na uredništvu „Slov. Gospodarja“ in „Straže“ ter na tajništvo Slovenske ljudske stranke prihaja cela vrsta vprašanj in protestov v zadevi ljudskošolskih počitnic. Ljudstvo se namreč ogorčeno obrača proti nakani višjega šolskega sveta, ki hoče ugoditi želji nekaterih učiteljev ter preložiti počitnice na julij in avgust. Treba je torej, da se v tej zadevi pove jasna in odločna beseda; odločna posebej v tem oziru, da sedanji višji šolski svet sliši in uvaža razloge ljudstva, ki so tako tehtni in odločilni, da odvajajo vsa druga razmotrivanja.

Stališče nekdanjega štajerskega deželnega šolskega sveta.

Ze svoj čas je štajerski šolski svet preložil počitnice za ljudske šole na deželi od jeseni na poletje. Navažali so se po sejah in strokovnih in nestrokovnih listih isti razlogi, kakor jih slišimo in čitamo sedaj. Toda bivši štajerski deželni šolski svet v Gradcu se je moral prepričati, da ni nagajivost, ne starokopitnost, ne kakšno sovraštvo proti izobrazbi, kar sili naše ljudstvo, da zahteva jesenske počitnice, temveč, da so merodajni ne-premostljivi gospodarski razlogi, da ljudstvo s tako odločno gesto povdarja to svojo zahtevo. In v tem šolskem svetu so preklicali in prenamenili svoj sklep po eno, odnosno dveletnem eksperimentu ter dali ljudski šoli na deželi spet jesenske počitnice. Menda pač ne bo nihče trdil, da so bili v graškem deželnem šolskem svetu slabši šolniki in manj izobraženi zastopniki ter uradniki, kakor pa so v ljubljanskem, in vendar so se uklonili želji in zahtevi ljudstva, saj se je vklonil prostovoljno celo velik del učiteljstva. Ako bi si pogledali vsi tisti, ki sedaj zopet dražijo ljudstvo, razprave po časopisih in merodajnih korporacijah, bi se prepričali, da delajo nepotrebno razburjenje in bodo morali ravno tako zopet nazaj na stališče, kakor ga je zavzel po bojih in poizkusih nekdanji štajerski deželni šolski svet: pri nas uspeva šola in dom najbolje, ako so na kmetih počitnice v jeseni. Lahko sicer rabite proti staršem silo, lahko povzročite stotine in tisoče težav, neprilik in kazni, toda na zadnje boste morali spoznati, da je življenje močnejše, kakor mi vsi skupaj, in po nepotrebnih žrtvah boste se zopet odločili za — jesenske počitnice.

Mi vsi bi morali veliko bolj zidati na podlagi: iz ljudstva izhajamo; za ljudstvo smo dolžni delati, njegove življenjske potrebe spoznavati in jih pri delu za umstveno, moralno in gmočno povzdigo uvaževati. Toda zdi se, da znaten del učiteljstva in z njim višji šolski svet tega ne uvažuje. Ako bi se bolj poglobil v razmere in odnose in bi manj uvaževal administrativne in osebne udobnosti poedincev, bi do zopetnega boja o počitnicah gotovo ne prišlo!

Zakaj hoče ljudstvo jesenske počitnice?

Zahteva po jesenskih počitnicah je pred vsem gospodarskega značaja. Še več: je v znatni meri vprašanje obstanka revnih rodbin na deželi.

Pri nas prevladuje na Štajerskem med Slovenci malo kmetijstvo. Polgruntarji, četrgruntarji, kočarji, gornarji, viničarji in delavci-dinarji tvorijo ogromno večino prebivalstva. Nasproti njim izginja vse drugo. Ti ljudje pa nujno in brezpogojno rabijo svoje otroke pri svoji težki življenjski borbi za skromni kruhek in obstanek. Če greste na deželo, videli boste čisto po poljih, travnikih in vinogradih otročice do dveh let. Starši so jih morali vzeti s seboj na dno. Poleti to gre, ker je toplo, v jeseni pa ne, ker je prehladno in mokro in tako čuvajo starejši, soloobvezni to deco doma čisto za dve rodbini skupaj! Ti otroci pa oskrbujejo tudi kravico in svinje čez dan, ko starši kot delavci in dinarji delajo daleč od svoje koče in ne morejo čez dan domov.

Kmetiska deca spomladi in poleti napase — opozarjamo, da prevladuje paša na vrvi! — Ze pred šolo in popoldne po šoli, ker je dan dolg in so jutra topla. V jeseni to ni mogoče. Dan je kratek, jutra hladna, čisto slana, zato se pase od devete, oziroma od desete ure zjutraj pa do enih, do treh popoldne. Lahko se postavimo vsi skupaj na glavo, ali teh gospodarskih in podnebnih razmer, ki obstojajo in se ne dajo spremeniti, ne bomo predrugali. Soloobvezna deca je tukaj glavna pomoč pri gospodarstvu in s tem moramo računati.

Ni treba govoriti o tem, koliko sodeluje kmetiska mladina pri spravljanju in oskrbovanju jesenskih sadov in poljskih pridelkov na jesen. Kako brezpogojno je tukaj potrebna, ker kratkomalo starši brez njih shajati ne morejo, to ve vsak, ki je samo malo vtaknil nos v naš spodnještajerski malokmetijski obrat.

Ze sedaj je življenje za kmetisko ljudstvo težko: delo, trud in znoj izpolnjujejo borbo za obstanek. Ni kratkomalo mogoče, da bi ljudstvo zamoglo pogrešati pri tem svojem delu svojo mladino. Mladini sami pa ni kakor ni delo v telesno ali duševno škodo. Če se hoče šola prilagoditi tem razmeram, katerih izpremeniti ni mogoče, bo dosegala popolni uspeh! Prav radi pa priznamo, da je treba tudi malo osebne požrtvovalnosti od strani učiteljstva.

Da je naše učiteljstvo tako pridno, skrbno, delavno, ni v najmanjši meri pripisovati dejstvu, da kmetiska mladina od prve dobe tako močno sodeluje in pomaga staršem. Ako kje, velja tukaj pregovor: „Česar se je Janezek učil, to Janez zna“. Učil se je trdo delati in spoštovati delo, ljubiti zemljo, zato je naš rod takšen, kakršen je.

In pedagoški — šolski razlogi? Prosim, poglejte si šole in statistike o uspehih! Štajerski Slovenci imajo največ in najlepših šolskih stavb, oni so najbolj med vsemi Jugoslovani povprečno izobraženi, torej jim jesenske počitnice niso preveč škodovale, posebno pa drugim ne koristile!